

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
АЛИШЕР НАВОЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЎЗБЕК ТИЛИ
ВА АДАБИЁТИ УНИВЕРСИТЕТИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”

Ректор Ш.Сирожиддинов

2018 йил “18”

НАВОЙЩУНОСЛИК
ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси: 100000 – Гуманитар соҳа

Таълим соҳаси: 11000 – Педагогика

120000 – Гуманитар фанлар

Таълим йўналишлари:

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти

5120900 – Ўзбек-инглиз таржима назарияси ва амалиёти

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (Ўзбек тили)

Тошкент – 2018

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигининг 2018 йил “7” 12 даги 1000-сонли бўйруғининг 4-иловаси билан фан дастури рўйхати тасдиқланган.

Фан дастури Олий ва ўрта маҳсус, қасб-хунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашнинг 2018 йил “21” 11 даги 5-сонли баённомаси билан маъқулланган.

Фан дастури Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида ишлаб чиқилган.

Тузувчилар:

Сирожиддинов Ш. - ТошДЎТАУ, “Ўзбек адабиёти тарихи ва фольклор” кафедраси профессори, филология фанлари доқтори

Муллахўжаева К. - ТошДЎТАУ, “Ўзбек адабиёти тарихи ва фольклор” кафедраси доценти, филология фанлари номзоди

Юсупова Д.Р. - ТошДЎТАУ, “Ўзбек адабиёти тарихи ва фольклор” кафедраси доценти, филология фанлари номзоди

Такризчилар:

Мухиддинов М.Қ. - СамДУ, “Мумтоз адабиёт тарихи” кафедраси профессори, филология фанлари доктори (турдоши ОТМ)

Жўракулов У. - ТошДЎТАУ, “Адабиёт назарияси ва хозирги адабий жараён” кафедраси доценти, филология фанлари доктори

Фан дастури Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган(2018 йил “28” 08 даги 1-сонли баённома).

I. Ўқув фанининг долзарблиги ва олий қасбий таълимдаги ўрни

Ушбу фан буюк мутафаккир шоир Алишер Навоийнинг ҳаёти ва ижоди ҳақидаги энг муҳим маълумотлар, унинг асарлари поэтикаси, шоир лирикаси, хусусан, “Хазойин ул-маоний” кулиёти таркибига кирувчи жанрларни, достонлари ва насрый асарларини шархлаб ўқитиш билан боғлик масалаларни камраб олган.

“Навоийшунослик” фани умумкасбий фанлар блокига киритилган курс хисобланиб, 2-ва 3-курсларда ўқитилиши максадга мувофик.

Филолог мутахассиснинг Алишер Навоий ижоди, унинг ўзбек адабиётидаги ўрни, асарлари бадиияти бўйича аник ва мукаммал маълумотга эга бўлиши талаба малакасини белгиловчи асос вазифасини ўтайди. Шунинг учун олий ўқув юртларида филологик таълимни йўлга кўшишда ушбу фан алоҳида аҳамият касб этади.

“Навоийшунослик” фанини тўлиқ ўзлаштириш бакалавриат боскичи талабаларининг билимларини мустаҳкамлаш, бадиий дид ва адабий идрокни ўстириш ҳамда уларда тадқиқотчилик малакасини шакллантириш учун замин хозирлайди.

II. Ўқув фанининг мақсади ва вазифаси

Фанни ўқитишдан мақсад – Алишер Навоийнинг бой адабий ва илмий мероси юзасидан таълим бериш орқали талаба ёшларда юксак маънавият ва маърифатни тарбиялаш. Навоий ижодини ўрганиш ўзбек мумтоз адабиёти ва миллий маънавиятимиз шаклланиши ҳамда такомилии конуниятларини англаш йўлида очқич вазифасини ўтайди. Ёшларда соғлом тафakkur тарзини шакллантириш, ўзбек адабиёти тарихининг энг муҳим даври ҳакида ҳар томонлама билим хосил қилиш, маънавий дунёси мукаммал бўлишига кўмаклашиш ушбу ўқув фанининг асосий мақсадларидан хисобланади.

Ушбу мақсадларга эришиш учун “Навоийшунослик” фани талабаларни назарий билимлар, амалий кўнинмалар, фанга доир муаммоларга услубий ёндашув ҳамда илмий дунёқарашни шакллантириш вазифаларини бажаради.

Фан бўйича талабаларнинг билим, кўнинма ва малакаларига куйидаги талаблар кўйилади. *Талаба:*

– Алишер Навоийнинг феномени, шахсияти, ҳаёт йўли, тафakkur даҳоси, ўзбек тили ва адабиёти, миллат маданияти ривожига кўшган ҳиссаси, илмий ва ижодий фаолияти, ўзбек давлатчилиги ва маънавияти тарихида тутган ўрни ҳакида *билимга* эга бўлиши;

– Навоий асарларининг тарихи, мазмун-моҳияти, адабий меросининг вазн хусусиятлари, жанрлар поэтикаси, ҳамсачилик анъанаси, татаббӯй, назира, тавр, муҳтараъ газалларнинг Ўзига хос жиҳатлари, Навоий ижодида қўлланилган қоғия унсурлари, бадиий санъатларнинг ҳосил бўлиш йўллари, мажоз тариқида ёзилган шеърларда қўлланилган илмий, диний-асотирий ва тасаввуфий истилоҳларни шархлаш, бадиий наср стилистикаси, рамз, тимсол ва образлар моҳиятини англаш *кўнинмасига* эга бўлиши;

– Навоий асарлари тили, форсий меросининг бадиияти, илмий филологик, тарихий, ирфоний, диний-фалсафий асарларининг ўзига хос жиҳатлари, маъно қатламлари, ўзбек ва жаҳон адабиётининг кейинги ривожига кўрсатган таъсири билан боғлик масалаларни билиши, Навоий асарларини ўрганиш орқали мумтоз адабиёт намуналарини тўғри таҳлил ва талкин кила олиш билими, *малакасига эга бўлиши керак*.

III. Асосий назарий қисм (маъруза машгулотлари) 1-модул. АЛИШЕР НАВОИЙ ҲАЁТИ ВА ИЖОДИ

1-мавзу. Алишер Навоий ижодининг ўрганилиши

Навоийшунослик тарихидан. XX аср ўзбек навоийшунослиги. Алишер Навоий ижодининг илмий мезонлар асосида ўрганилиши. Навоий ижодининг хорижда тадқик этилиши. Навоийшунослик муаммолари.

Алишер Навоийнинг ҳаёти ва ижодий фаолияти. Шоир ҳаёти ва ижодининг манбалари. Навоий ҳакида шоирнинг ўз асарларидағи маълумотлар. Хондамирнинг “Макорим ул-ахлок”, Зайнiddин Восифийнинг “Бадойеъ ул-вақо’еъ” асарлари. Замондошларининг асарларида, XVI-XIX асрлардаги тазкира, лугат, тарихий ва бадиий асарлардаги маълумотлар.

2-мавзу. Алишер Навоийнинг лирик мероси

Девонлари. Илк девон. Оққуюнли муҳлислар девони. “Бадойиъ ул-бидоя” ва “Наводир ун-ниҳоя” девонлари. “Бадойиъ ул-бидоя” дебочасида девон тартиб бериш масалалари.

“Хазоин ул-маоний” – лирик қомус сифатида. Куллиётнинг яратилиш тарихи, таркибий тузилиши. Дебочада куллиётнинг тузилиши ва девонларнинг яратилиши билан боғлик масалалар. Куллиётдаги девонлар тартиби ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари.

“Девони Фоний”нинг таркибий тузилиши, жанр хусусиятлари, Девондаги газаллар талқини.

3-мавзу. Хамсанавислик анъанаси ва Алишер Навоий “Хамса”си.

“Ҳайрат ул-аброр”

Хамсачилик тарихидан. Низомий Ганжавий ва Хисрав Дехлавий “Хамса”лари. Хирот адабий муҳитида хамсанавислик. Абдураҳмон Жомий “Хамса”сининг гоявий-бадиий хусусиятлари. Алишер Навоий бешлиги биринчи туркий “Хамса” сифатида.

“Ҳайрат ул-аброр” мундарижавий достон сифатида. Достоннинг таркибий тузилиши, сюжет тартиби ва композицияси. Маколат ва хикоятлар таҳлили. Фалсафий ва тасаввуфий талқинлар.

4 -мавзу. “Фарҳод ва Ширин” ҳамда “Лайли ва Мажнун” достонларида муаллиф бадиий ниятининг ифодаланиши

“Фарҳод ва Ширин” достонининг муҳтасар мундарижаси ва тимсоллар олами. Фарҳод – илохий ишқ йўлига кирган солики мажзуб тимсоли. Ширин – илохий мазхар. Достондаги рамзий тимсоллар. Достон бадиияти.

«Лайли ва Мажнун» – пок ва юксак муҳаббат ифодаси. Достоннинг яратилиш тарихи. Асаддаги бош қаҳрамонлар ҳаёти. Достоннинг гоявий мундарижаси, тимсоллар олами. Мажнун – илохий ишқ йўлидаги мажзуб тимсоли. Достондаги бошқа тимсоллар. Достоннинг бадиий хусусиятлари.

5-мавзу. “Сабъаи сайёр” ва “Садди Искандарий” достонларининг таркибий тузилиши ва бадиияти

“Сабъаи сайёр” достонидаги хикоятлар таҳлили. Шоҳ Баҳром тимсолига хос фазилат ва зиддиятлар. Дијором – истеъоддли санъаткор, вафодор ёр тимсоли. Достон композицияси. Асаднинг бадиий хусусиятлари.

“Садди Искандарий” – фалсафий-таълимий, ижтимоий-сиёсий ва маърифий асрар. Достоннинг гоявий-бадиий хусусиятлари. Таркибий тузилиши. Достонда адолат тимсоли.

6-мавзу. “Лисон ут-тайр” - ирфоний достон намунаси сифатида Достон таркибидаги хикоятлар. Достонда тасаввуф фалсафаси ва ахлоқига муносабат. Достондаги водийлар тавсифи. Достоннинг рамзий тимсоллари олами. Симурғ – најжот тимсоли.

7-мавзу. Алишер Навоийнинг илмий мероси

Адабиётшунослик асарлари. “Муфрадот” – муаммо жанрига бағишлиланган асрар. “Мажолис ун-нафоис” – туркий тилдаги биринчи тазкира сифатида. “Мезон ул-авzon”да аruz назариясига доир масалаларнинг ёритилиши. Алишер Навоий – тилшунос. “Муҳокамат ул-лугатай”да икки тил мубоҳасаси.

Тарихий асарлари. “Тарихи мулукни ажам” ва “Тарихи анбиё ва хукамо” – мумтоз тарихнавислик манбаси сифатида.

Ёдномалар – мемуар жаңрининг юксак намунаси сифатида. “Хамсат ул-мутахаййирин” асарининг мундарижаси. Асадда Жомий тимсоли. «Холоти Сайид Ҳасан Ардашер», «Холоти Пахлавон Мухаммад» асарлари. Тарихий шахслар талқини.

8 -мавзу. Маърифий-таълимий, диний ва тасаввуфий асарлари

“Арбаъин” ва ҳадисларни шеърга солиш анъанаси. “Назм ул-жавоҳир” асарида Ҳазрат Али ҳикматларига муносабат. Асаддаги рубоийлар талқини. “Сирож ул-муслимин”да таълимий масалалар.

“Насойим ул-мухаббат” тазкирасида тасаввүф масалалари. “Вакфия” асарида Алишер Навоийнинг ижтимоий фаолияти билан боғлик масалалар. “Муножот”да тавба-тазарру ва Ҳаққа бўлган ишқ оҳанглари.

“Муншаот” – туркӣ эпистоляр жанрининг нодир намунаси.

«Маҳбуб ул-қулуб» асари. Таркибий тузилиши: ижтимоий табакалар, ахлоқий масалалар, панд-хикматлар. Асарнинг бадиий хусусиятлари.

Навоийга нисбат берилувчи асарлар. “Сабъат абхур” ва “Рисолаи тир андохтан” асарлари.

2-модул. НАВОЙ ПОЭТИКАСИ

1-мавзу. Навоий поэтикаси ҳакида умумий маълумот

Навоий поэтикаси ўзбек мумтоз поэтикасининг таркибий кисми сифатида. Курснинг максад ва вазифалари. Навоий даврида адабий турлар. Назм ва насрға муносабат. Назмнинг “эъжоз макомида” эканлиги.

2-мавзу. Навоий шеърияти ва жанрлар поэтикаси. Насрий асарлар бадиияти

Навоийнинг лирик жанрлар тараққиётига қўшган ҳиссаси. Шоирнинг ёшлиқ лирикасига хос жанрлар. “Хазойин ул-маоний” куллиётининг жанр хусусиятлари. Фазал ва мустазод жанрлари. Мусамматларнинг бадиий-композицион хусусиятлари. Таркибанд, таржибанд, соқийнома ва маснавий жанрлари. Куллиётдаги кичик лирик жанрлар. Рубоийлар, туюқлар, китъя ва фардлар.

Насрий асарлар поэтикаси. “Маҳбуб ул-қулуб” сажънинг бетакор намунаси сифатида. “Муножот” асари поэтикаси.

3-мавзу. “Девони Фоний” поэтикаси.

Ғазалларнинг яратилиш хусусиятлари. Мусаддас ва таркибанд жанрлари. “Фусули арбаа”да тўрт фасл талқини ва Ҳусайн Бойқаро тимсоли. “Ситтаи зарурия” қасидалар мажмуаси сифатида. Қасидаларда тасаввүфий тимсоллар ва салафларга муносабат масаласи. Таърих ва луғз жанрларининг бадиияти.

4-мавзу. Алишер Навоий арузи. Рубоий вазнлари

Алишер Навоийгача туркий шеърията аruz тизими. Навоий девонларидаги баҳрлар микдори. Мухлислар тартиб берган девонларнинг вазн хусусиятлари. “Бадоёз ул-бидоя” ва “Наводир ун-ниҳоя” девонларида кўлланилган баҳрлар. “Хазойин ул-маоний” куллиётининг вазн хусусиятлари. Куллиётнинг вазн кўрсаткичлари.

Рубоий вазнлари. Ахраб ва аҳрам шажараси. Ахраб шажарасига мансуб 12 вазн ва уларнинг Навоий рубоийларида тутган ўрни. Аҳрам шажарасига хос хусусиятлар. “Мезон ул-авzon”да аruz масалалари.

5-мавзу. Навоий “Хамса”сининг вазн хусусиятлари

Вазн ва ритмик вариациялар. Ҳазажи ахраб ва хафиғ баҳрларига хос ритмик вариациялар. Уларнинг достонлар мазмунини очишдаги ўрни. Ритмик урғу ва “Хамса” достонлари.

6-мавзу. Бадиий санъатлар ва уларнинг Навоий шеъриятидаги ўрни

Лафзий, маънавий ва муштарак санъатлар. Бадиий санъатларнинг Навоий лирикасидаги ўрни. “Хамса” достонларида қўлланилган бадиий санъатлар.

7-мавзу. Навоий ижодида қофия тизими

Алишер Навоийнинг қофия тизимига киритган янгилиги. Қофия унсурлари. Шоир ижодида қўлланилган қофия турлари. Ўзак таркибига кўра фарқланувчи қофия турлари. Тузилишига кўра фарқланувчи қофия турлари. Радиф ва хожиб. Сажъ ва қофия муносабатлари.

3-модул. НАВОЙ ЛИРИКАСИНИ ШАРХЛАБ ЎҚИТИШ

1-мавзу. Лирик асарларни шархлаш тамоиллари.

Бадиий матн талқини асослари. Шарх, тахлил, талқин, тафсир, таъвил. Навоий асарларига шарх ва изоҳ ёзиш анъанаси (лугатлар, насрый “Хамса”лар, вазн кўрсаткичлари).

2-мавзу. Навоий ғазалларини шархлаш мезонлари.

Алишер Навоий ғазалларининг яратилиш даври, қайси девонга мансублиги, мавзуси, мураккаб сўзлар луғати, байтларнинг насрый баёни, шоҳбайтлар талқини, ғазалнинг бадиий хусусиятлари, умумий мазмун-моҳияти.

3-мавзу. Қитъаларни шархлаш мезонлари

Мавзу мундарижасига кўра тасниф: диний-тасаввүфий, ахлоқий-таълимиy, ҳасби ҳол, ижтимоий, ишқий мавзудаги қитъалар. Қитъаларнинг сарлавҳалари ва мазмун-моҳияти ўртасидаги уйгунилк.

4-мавзу. Кичик лирик жанрлар шархи: рубоий, туюқ ва фардлар

Рубоийларнинг мавзу мундарижасига кўра таснифи. Туюқларда шаклдош сўзлар ва маъно таносуби. Фардларда Навоий ҳикматларининг акс этиши.

5-мавзу. Маснавийни шархлаб ўқитиш

Яратилиш тарихи, адресати, таркибий тузилиши. Навоий бадиий ижод ҳакида.

6-мавзу. Навоий қасидалари шархи

“Ситтаи зарурия” ва “Фусули арбаа” қасидалар туркумининг архитектоникаси ва композицион курилиши. “Ҳилолия” қасидасининг гоявий мазмуни, сюжети, тимсоллар олами. Қасидани шархлашда таждиди матлав санъатининг аҳамияти.

7-мавзу. Соқийномани шархлаб ўқитиши

Соқийноманинг таркибий тузилиши, унда давр ва замондошларга муносабат. Соқийномада ишқ ва вафо талкини. Соқийноманинг бадий хусусиятлари.

4- модул. НАВОЙ ДОСТОНЛАРИ ВА НАСРИЙ АСАРЛАРИНИ ШАРХЛАБ ЎҚИТИШ

1-мавзу. Навоий достонларини шархлаш тамойиллари.

Ахлоқий-дидактик, ишқий-саргузашт, қаҳрамонлик, тасаввуфий-фалсафий достонларни шархлашнинг ўзига хос хусусиятлари. “Ҳамса” достонларини насрийлаштириш анъанаси. “Ҳамса” табдиллари. “Ҳамса” сарлавҳалари.

2-мавзу. “Ҳайрат ул-аброр”ни шархлаб ўқитиши

Басмала бобининг киёсий таҳлили. Ҳамд, муножот, наът ва меържономалардаги поэтик тафаккур. Достонда кўнгил образининг талкини. Уч хайрат шархи.

3-мавзу. “Фарҳод ва Ширин”ни шархлаб ўқитиши

Муқаддимавий бобларда шоир дунёкарашининг инъикоси. Достондаги шоир автоинтерпретацияси билан боғлиқ байтлар шархи. Уларнинг достон гоясини очишдаги ўрни.

4-мавзу. “Лайли ва Мажнун”ни шархлаб ўқитиши

Ҳамд ва наътдаги баён воситаларининг достон мундарижаси билан уйғуллиги. Достондаги тун таърифи бобининг гоявий талкини. Лайли ва Мажнун –ишқ мазҳари. Мажнун “муножотномаси” шархи. Достондаги “Ишқ таърифи” бобининг шархи.

5-мавзу. “Сабъаи сайёр” достонини шархлаб ўқитиши

Муқаддимавий боблар ва достон мундарижаси орасидаги таносуб. Достондаги етти рақамининг “сир”лари. Илтизом санъати акс этган байтлар шархи. Муқаддимада салафлар достонларига муносабат. Ранглар, қасрлар, сайёralар ва қаҳрамонлар руҳий холатининг таносуби.

6-мавзу. “Садди Искандарий” достонини шархлаб ўқитиши

Ҳамд ва наътдаги баён воситаларининг достон мундарижаси билан уйғуллиги. Тарихий ҳақиқат ва бадий тахайюл. Достонда адолат тамойили. Достондаги хикматлар шархи. Хотимавий бобда “Ҳамса” тақмили билан боғлиқ фикрлар.

7-мавзу. Навоий бадий насрини шархлаш тамойиллари

Ахлоқий-таълимий асарларни шархлаш (“Маҳбуб ул-кулуб”). Ёдномаларни шархлаб ўқитиши (“Ҳамсат ул-мутахайирин”, “Ҳолоти Сайид Ҳасан Ардашер”, “Ҳолоти Паҳлавон Муҳаммад”).

IV. Амалий машғулотлар бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотлардан бакалаврларнинг асарларни ўқиши, таҳлил килиш бўйича кўнкималар ҳосил килиши ва эришилган натижаларни келгуси фаолиятларида кўллай билиши назарда тутилади. Шунингдек, амалий машғулотларни ташкил этишда, асосан, бирламчи назарий манбалар бўйича савол-жавоблар уюштирилади. Савол-жавоблар жараёнида мавзуларнинг умумий хусусиятлари ҳақида умумлашмаларга келинади.

Амалий машғулотлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

1. Навоий ҳаёти ва ижоди замондошлари хотирасида.
2. Навоий ғазалларининг гоявий-бадий хусусиятлари.
3. “Ҳайрат ул-аброр” достонидаги мақолат ва ҳикоятлар.
4. “Фарҳод ва Ширин” ва “Лайли ва Мажнун” достонлари. Достонлардаги етакчи тимсоллар тизими. Тасаввуф масалалари.
5. “Сабъаи сайёр” ва “Садди Искандарий” достонлари. Достонлар композицияси.
6. “Лисон ут-тайр” достонининг мундарижаси. Достоннинг тасаввуфий талкини.
7. Навоий жанрлари поэтикаси. “Ҳазойин ул-маоний” куллиётидаги жанрлар бадиияти. Ғазалларнинг гоявий-бадий таҳлили.
8. Навоий лирикасида кўлланилган баҳрлар. Шоир ижодидаги мустаъмали матбуъ вазнлар.
9. Навоийнинг бадий санъатлардан фойдаланиш маҳорати.
10. “Ҳамса” достонлари бадиияти
11. “Ҳамса”да вазн ва мазмун муносабати
12. “Муножот” асари поэтикаси.
13. Ҳамд ва наът ғазаллар шархи (“Ашракат мин...”, “Зихи...”).
14. Ошикона (“Каро кўзум...”, “Тун оқшом келди...”) ғазаллар шархи.
15. Орифона ғазаллар шархи.

16. Ахлоқий -таълимий қитъалар шархи.
17. Муаммоларни шархлаш.
18. “Ҳайрат ул-аброр”даги уч ҳайрат шархи.
19. “Фарҳод ва Ширин”даги Сукрот ва Фарҳод сұхбати (26-боб) шархи.
20. “Лайли ва Мажнун”да Мажнун “муножотнома”си шархи.
21. “Сабъаи сайёр” ва “Садди Искандарий”да меърожномалар шархи.
22. “Арбайн”даги қитъалар шархи.

V. Семинар машғулотларини ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Семинар машғулотларини ташкил қилишда тавсия этилган илмий муаммо ёки масала юзасидан талабаларга аввалдан семинар режаси ва унга мувофиқ адабиётлар рўйхати берилади. Семинар машғулотларига кўпроқ назарий муаммолар олиб чиқилиши максадга мувофиқдир.

Талабалар семинар машғулотларида Алишер Навоий ижоди, асарларининг бадиияти, мазмун мундарижасини ўрганадилар, шу соҳа бўйича назарий ва амалий маълумотларга эга бўладилар ҳамда ўзлаштирилган маълумот асосида Алишер Навоий ижоди ҳақида тушунчага эга бўлиши кўзда тутилади.

Семинар машғулотлариучун куйидаги мавзуулар тавсия этилади:

1. “Ҳайрат-ул-аброр” достонининг боблар бўйича тавсифи.
2. “Фарҳод ва Ширин” ҳамда “Лайли ва Мажнун” достонларида бош қаҳрамонларнинг қиёсий тавсифи.
3. “Сабъаи сайёр” достонидаги хикоятлар тахлили.
4. “Садди Искандарий” достонидаги Искандар воқеаси ва келтирилган хикоятлар мутаносиблиги.
5. “Лисонут-тайр” достонидаги водийлар тавсифи, хикоятлар тахлили.
6. Навоийнинг адабиётшунослик ва тилшунослик асарлари.
7. Навоий лирикасига мансуб жанрлар тавсифи (ҳар бир жанрга хос хусусиятларни тахлил қилиш).
8. Навоий газалларининг вазн хусусиятлари.
9. Навоий ижодида бадиий санъатлар.
10. “Хамса” достонларида ритмик вариациялар.
11. Навоий насрининг поэтик хусусиятлари.
12. Ахлоқий-таълимий газаллардан шархлаб келиш.
13. Риндана газаллардан шархлаб келиш.
14. Мустазодларнинг гоявий-бадиий тахлили.
15. Ижтимоий қитъалардан шархлаб келиш.
16. Муаммоларнинг шархи.

17. Мухаммас, мусаддас, таркибанд ва таржиъбандлар шархи.
18. “Ҳайрат ул-аброр” ва “Фарҳод ва Ширин” хотималарининг шархи.
19. “Лайли ва Мажнун”, “Сабъаи сайёр” достонларидағи сўнгги боблар шархи.
20. “Садди Искандарий” ва “Лисон ут-тайр” достонларидағи хуласавий боблар шархи.
21. “Насойим ул-муҳаббат”даги хикоятлар шархи.
22. “Тарихи мулуки Ажам” ва “Тарихи анбиё ва хукамо” асарлари шархи.
23. “Муножот” асарининг шархи.

VI. Мустакил таълим ва мустакил ишлар

“Ўзбек адабиёти тарихи” фанини ўрганувчи талабалар аудиторияда олган назарий билимларини мустаҳкамлаш ва кўнишка ҳосил қилиш учун мустакил таълим тизимиға асосланиб, кафедра ўқитувчилари раҳбарлигига, мустакил иш бажарадилар. Бунда улар бадиий адабиётларни мутолаа киладилар, тахлил ва талкин этадилар; кўшимча адабиётлар ҳамда интернет сайтларидан фойдаланиб, рефератлар ва илмий маъruzалар тайёрлайдилар, амалий ва семинар машғулотлари мавзусига доир уй вазифаларини бажарадилар, кўргазмали куроллар ва слайдлар тайёрлайдилар.

Мустакил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар:

1. Хондамирнинг “Макорим ул-ахлоқ” асарида Навоий шахсияти ва ижтимоий фаолиятига доир қараашлар.
2. Навоий газалларининг мавзу бўйича ҳар бир турига газал ёдлаш ва уларни гоявий-бадиий жиҳатдан тахлил қилиш.
3. “Ҳайрат ул-аброр” достонининг боблар бўйича тавсифи.
4. “Фарҳод ва Ширин” достонининг боблар бўйича тавсифи.
5. “Лайли ва Мажнун” достонининг боблар бўйича тавсифи.
6. “Сабъаи сайёр” достонининг боблар бўйича тавсифи.
7. “Садди Искандарий” достонининг боблар бўйича тавсифи.
8. “Лисон ут-тайр” достонининг боблар бўйича тавсифи.
9. “Муншаот” асаридаги мактублар таснифи.
10. “Мухокамат ул-луғатай” асарида тилшунослик масалалари.
11. “Мажолис ун-нафоис”даги 2-3-мажлислар.
12. “Хамсат ул-мутаҳайирин”да Абдураҳмон Жомий сиймоси.
13. “Тарихи анбиё ва хукамо”да мурсал пайғамбарлар тавсифи.
14. “Ҳайрат ул-аброр”дан 10 байтнинг ритмик хусусиятларини ўрганиш.

15. “Фарҳод ва Ширин”дан 10 байтнинг ритмик хусусиятларини ўрганиш.
16. “Лайли ва Мажнун” дан 10 байтнинг ритмик хусусиятларини ўрганиш.
17. “Сабъаи сайёр” дан 10 байтнинг ритмик хусусиятларини ўрганиш.
18. “Садди Искандарий”дан 10 байтнинг ритмик хусусиятларини ўрганиш.
19. Навоийнинг 10 та рубоийсини ёд олиш ва шархлаш.
20. Туоклардан ёд олиш ва шархлаш.
21. “Арбъян”даги китъалардан ёд олиш ва шархлаш.
22. “Назм ул-жавохир”даги рубоийлардан ёд олиш ва шархлаш.
23. “Вакфия” асарида Навоийнинг ижтимоий фаолияти билан боғлиқ ўринларни шархлаш.

VII Асосий ва қўшимча ўкув адабиётлар хамда ахборот манбалари

Асосий адабиётлар

1. Sirojiddinov Sh., Yusupova D., Davlatov O. Navoiyshunodlik. Darslik. – Т.: TAMADDUN, 2018.
2. Юсупова Д. Ўзбек мумтоз ва миллий уйғониш адабиёти (Алишер Навоий даври). Ўкув кўлланма. – Т.: TAMADDUN, 2016.
3. Сирожиддинов Ш. Алишер Навоий. Манбаларнинг қиёсий-типологик, текстологик таҳлили. – Т.: Akademnashr, 2011.
4. Исҳоқов Ё. Навоий поэтикаси. – Т.: Фан, 1983.
5. Комилов Н. Хизр чашмаси. – Т.: Маънавият, 2005
6. Комилов Н. Маънолар оламига сафар. – Т.:TAMADDUN, 2016.
7. Алишер Навоий. Фазаллар. Шархлар. – Т.: Камалак, 1991.
8. Ҳаққул И. Навоийта қайтиш. 2-китоб. – Т., 2011.
9. Алишер Навоий: қомусий лугат. 1-2-жиллар /Масъул мухаррир Ш. Сирожиддинов. – Т.: Sharq, 2016.

Қўшимча адабиётлар

1. Мирзиёев Ш. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргалиқда барпо этамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2016.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси” тўғрисидаги Фармони (Халқ сўзи 2017 йил, 8 феврал).
3. Мирзиёев Ш. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2017.
4. Мирзиёев Ш. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Т.: Ўзбекистон, 2017.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари” тўғрисида (Халқ сўзи 2017 йил, 21 апрель).
6. Алишер Навоий. Мукаммал асарлар тўплами. 20 жилдлик. 1-20 жиллар. –Т.: Фан, 1987-2003.
7. Алишер Навоий. Тўла асарлар тўплами. 10 жилдлик. 1-10 жиллар. – Т.: Faafur Fулом нашриёти, 2011.
8. Комилов Н. Тасаввуф. – Т.: Movarounnahr - O'zbekiston NMIY, 2009.
9. Ҳайитметов А. Навоий лирикаси. – Т.: O'zbekiston, 2016.

Internet saytlari

1. www.alishernavoiv.uz
2. www.zivo-net.uz
3. www.literature.uz
4. www.kutubxona.uz